

OBIECTUL JURIDIC ȘI OBIECTUL MATERIAL AL INFRAȚIUNII DE PRIMIRE A UNEI REMUNERAȚII ILICITE PENTRU ÎNDEPLINIREA LUCRĂRILOR LEGATE DE DESERVIREA POPULAȚIEI

Elena BUGUȚA,
doctor în drept, avocat
Sergiu GAVAJUC,
doctorand ICJP al AȘM

SUMMARY

Each offense threatens a particular legal object, an object of the legal and criminal protection by causing to it damage or puts it in the danger of causing such damage. The criminal deed cannot be conceived without its legal subject against which its contents are being directed.

The right characterization of the legal object of the offense has a particular importance for determining the concept of that prejudicial deed. Without reference to those social relations that are put under legal protection pursuant to the criminal law, it is impossible to identify this concept.

Keywords: legal object, material object, unlawful remuneration, prejudicial consequence, provider.

REZUMAT

Fiecare infracțiune atentează la un anumit obiect juridic, obiect al protecției juridico-penale, cauzează acestuia o anumită daună ori o pune în pericolul cauzării unei asemenea daune. Fapta infracțională nu poate fi concepută fără obiectul juridic al acesteia, împotriva căruia se orientează conținutul ei.

Caracterizarea corectă a obiectului juridic al infracțiunii are o importanță deosebită pentru determinarea noțiunii acestei fapte prejudiciabile. Fără indicarea la acele relații sociale, care sunt puse prin legea penală sub protecție juridică, este cu neputință identificarea acestei noțiuni.

Cuvinte-cheie: obiect juridic, obiect material, remunerație ilicită, urmare prejudiciabilă, prestator.

Introducere. În teoria dreptului penal, prin obiect juridic al oricărei infracțiuni se înțeleg relațiile sociale. Acest punct de vedere este unanim recunoscut în știința dreptului penal, faptul în cauză fiind conturat și de știința criminalisticii [1, p. 13].

Problema obiectului protecției juridico-penale întotdeauna a fost în centrul atenției mai multor savanți cu renume. Rolul acestui element preexistent al infracțiunii, care este destul de consistent ca conținut și esență, constă în identificarea esenței social-politice, gradului de pericol social al acesteia, în determinarea volumului și conținutului semnelor obiective și subiective ale infracțiunii, calificării juridice corecte, delimitării de alte infracțiuni adiacente.

Deoarece, menționează autorul V. C. Matveiciuc, dacă fapta prejudiciabilă este generică, atunci și obiectul infracțiunii are caracter generic. Or, corecta identificare a obiectului juridic al infracțiunii, în mare măsură, condiționează deter-

minarea gradului de pericol social al faptei comise, constituie temeiul juridic și factual pentru clasificarea infracțiunilor în Partea specială a CP RM [1, p. 13-14].

Rezultate obținute și discuții.

În teoria dreptului penal este unanimă opțiunea delimitării obiectului juridic al infracțiunii în:

- *obiect juridic general (ansamblul de relații sociale care asigură ordinea de drept în Republica Moldova, relații instituite și protejate prin legea penală);*

- *obiect juridic generic (de grup);*

- *obiect juridic nemijlocit (special).*

O asemenea clasificare este reieșită din premisele dialecticii materiale între general, special și particular - ca moment inițial pentru cercetarea complexă a fenomenelor sociale.

În vederea elucidării importanței social-politice a atentatelor infracționale, stabilirii locului acestei norme (art. 256 CP RM) în cadrul sistemului Părții speciale a CP RM,

calificării juridice corecte a faptelor prejudiciabile, este necesar ca în mod just să fie identificat conținutul obiectului juridic generic (de grup) și nemijlocit (special) al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

Autorii V. B. Brovicov, V. A. Vladimirov și S. I. Niculin, punând în evidență obiectul nemijlocit al infracțiunii, determină (în acea perioadă) existența următorului sistem al infracțiunilor economice:

- infracțiuni generale în domeniul economic;

- infracțiuni în domeniul producerii industriale;

- infracțiuni în sfera comerțului și deservirii populației;

- infracțiuni în domeniul economiei agricole și protecției mediului înconjurător [2, p. 3-5].

Evident, de la acel moment sistematizarea a devenit mult mai riguroasă, fiind individualizate în capitole separate infracțiunile care vizează domeniul ecologic. Însă,

cert este că și la etapa actuală de dezvoltare a științei dreptului penal, unii autori pun în evidență grupul de infracțiuni economice – *în domeniul comerțului și deservirii populației*, la care este atribuită și infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. Or, infracțiunea analizată nu este incidentă doar sferei comerțului – ca domeniu al deservirii populației, fapt care nu poate întregi un singur subgrup legat doar de domeniul comerțului. În esență, în viziunea noastră, această unificare are loc inclusiv din perspectiva legăturii infracțiunilor de înșelare a clienților și primirii unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. Însă, considerăm că această legătură este mai mult artificială, decât reală, între infracțiunile analizate impunându-se categoria de delimitare.

În acest context, autorul V. C. Matveiciuc menționează că există următoarele puncte de vedere asupra obiectului juridic generic (de grup) al infracțiunilor economice:

- interesele economiei naționale;
- economia națională în ansamblu;
- activitatea corectă și normală a economiei naționale;
- activitatea corectă și corespunzătoare intereselor de formare a activității instituțiilor și organizațiilor economice (subiecților economici);
- sistemul economic în general [1, p. 14].

Autorii V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane și alții remarcă că obiectul juridic generic este constituit din relațiile sociale care formează obiectul juridic comun al tuturor infracțiunilor care aduc atingere sistemului economic al statului, în particular activității organizațiilor de stat, organizațiilor obștești sau altor activități reglementate de lege [3, p. 128-129].

La identificarea obiectului juri-

dic generic al infracțiunii trebuie de reieșit din esența socială a acestei infracțiuni, evaluarea gradului prejudiciabil al acesteia și dislocarea normei în conținutul Cap. X CP RM – *Infracțiuni economice*. În acest context, în calitatea obiectului juridic generic al infracțiunii apar relațiile sociale protejate prin legea penală, care intervin în procesul asigurării sistemului economic și care asigură dezvoltarea dinamică și proporțională a producerii sociale, schimbului, repartizării și consumului. Uneori, menționează V. I. Colosov și L. C. Malacov, obiectul juridic generic este definit ca fiind interesele economiei naționale [4, p. 12].

Astfel, se consideră că un punct de vedere mai concret este cel prin care în calitate de obiect juridic generic (de grup) este perceput sistemul de relații sociale care asigură activitatea economiei naționale. Anume din perspectiva acestui punct de vedere se amintește despre întreg ansamblul de relații sociale, orientate spre funcționarea normală a mecanismului economic, elementelor structurale ale acestuia și a sistemului economiei naționale luat în ansamblu [1, p. 14-15]. Cu alte cuvinte, categoria obiectului generic (de grup) al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este completată de un cumul de relații sociale, care determină dezvoltarea normală a economiei naționale a țării. Or, acest obiect generic (de grup) reiese din conținutul legislației penale în vigoare. Deși, în viziunea noastră, categoria relațiilor sociale care ar contura cel mai perfect această infracțiune sub aspect generic ar fi cea a unor *relații de serviciu ori în legătură cu serviciul*.

Activitatea normală și corectă a economiei naționale (funcționarea normală) urmează a fi percepută ca o asemenea activitate a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor economice, care corespunde

scopurilor și sarcinilor sale și este orientată spre realizarea acestor sarcini, spre respectarea strictă și inevitabilă a legislației în vigoare. În asemenea mod, oricare infracțiune economică atentează, ca efect, asupra funcționării normale a economiei naționale, iar prin aceasta – și la diferitele relații sociale conturate în cadrul acestui sistem.

Acesta este specificul infracțiunilor analizate, care predetermină caracterul generic al obiectului juridic al infracțiunilor economice, precum și delimitarea lor într-un capitol separat al Părții speciale a CP RM.

V. B. Brovicov, V. A. Vladimirov și S. I. Niculin susțin că infracțiunea analizată are ca obiect nemijlocit relațiile sociale, care se manifestă în diferite sfere ale domeniului vast al deservirii populației și orientate spre crearea condițiilor necesare de asigurare pentru cetățeni a intereselor sale culturale, materiale, comunale etc. În calitate de obiect nemijlocit facultativ (adiacent) sunt vizate relațiile sociale care asigură interesele patrimoniale ale cetățenilor, deoarece acestora, ca urmare a extorcării admise de către lucrătorii (salariații) care activează în sfera de deservire a populației li se cauzează anumite cheltuieli materiale nejustificate [2, p. 50].

V. C. Matveiciuc consideră, pe bună dreptate, că, deseori, nu este determinat în mod corect obiectul juridic nemijlocit (special) al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. Astfel, unii autori recunosc în această calitate activitatea normală a întreprinderilor, instituțiilor ori organizațiilor din sfera de deservire a populației, precum și prejudiciul cauzat intereselor legitime ale cetățenilor; alții – ordinea stabilită de deservire gratuită ori cu plată a populației, iar obiectul nemijlocit secundar (facultativ) – principiul repartizării bunurilor materiale în

corespondere cu cantitatea și calitatea muncii prestate etc. Există, de asemenea, opinia, potrivit căreia obiectul juridic nemijlocit (special) al acestei infracțiuni este constituit din relațiile sociale care asigură ordinea de realizare a lucrărilor și prestare a serviciilor prin intermediul unităților structurale care formează domeniul deservirii populației [1, p. 15].

Autorii V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane și alții consideră că obiectul juridic special este constituit din totalitatea de relații sociale a căror normală formare, desfășurare și dezvoltare nu ar fi posibile fără a asigura în activitatea organizațiilor de stat și obștești realizarea și menținerea unei constante probității din partea salariaților aflați în serviciul acestora [3, p. 129].

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 256 CP RM are un caracter multiplu, menționează autorii S. Brînză, V. Stati și Gh. Nicolaev. În opinia autorilor citați, obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la corectitudinea și probitatea îndeplinirii de către lucrător a obligațiilor sale profesionale [5, p. 224; 6, p. 875].

Autorii cazahi nu fac delimitare între diferitele categorii de obiecte ale infracțiunii, menționând că obiectul infracțiunii de primire a unei recompense ilicite este constituit din ansamblul de relații sociale în legătură cu desfășurarea, în baza legii, a activității organizațiilor de stat și nestatale [7].

Obiectul nemijlocit, operând cu conținutul obiectului juridic generic, este constituit din relațiile sociale care asigură activitatea corectă și onestă, corespunzătoare principiului legalității, a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor din sfera de deservire a populației, autoritatea și prestigiul acestora, adică acele relații sociale care intervin în sfera de deservire a populației, legate de schimbul și repartizarea bunurilor materiale [4, p. 13].

Perceperea adecvată a obiectului juridic generic și nemijlocit al infracțiunii permite de a stabili esența socială a acestei infracțiuni, de a soluționa corect problematica complexă a încadrării juste a cauzei penale în limitele normativului penal și, în efect, a contura perfect delimitarea infracțiunii în cauză de alte infracțiuni adiacente.

V. C. Matveiciuc consideră că nu poate fi acceptată ideea precum că obiectul nemijlocit (special) este format din relațiile sociale care asigură ordinea de administrare. Astfel, se susține, că o trăsătură caracteristică relațiilor administrative este subordonarea, adică dispoziția – în favoarea unei părți și subordonarea – care aparține altei părți. În acest sens, autorul citat susține neadecvată și tratarea celui de-al doilea grup de autori, deoarece prin ordinea de deservire gratuită ori cu plată a populației aceste relații sunt infinite. Ele sunt cuprinse de un cerc cu mult mai extins de relații sociale [1, p. 15].

În opinia lui V. C. Matveiciuc, este vorba despre existența unei componente de infracțiune cu un obiect juridic nemijlocit (special) dublu, fapt pentru care infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației atentează la două categorii de relații sociale care formează obiecte nemijlocite distincte. În cazul în care, menționează autorul citat, infracțiunea cauzează daune la două obiecte nemijlocite, legea, de regulă, le delimitează în *de bază (principal)* și *secundar (adiacent)*. Prin intermediul obiectului juridic nemijlocit de bază se determină în mod semnificativ structura componentei corespunzătoare de infracțiune și locul acesteia în Partea Specială a CP. [1, p. 15-16].

Prin dispoziția normei prevăzute de art. 256 CP RM se indică la faptul că primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației poa-

te avea loc la oricare dintre întreprinderile, instituțiile ori organizațiile, implicate în sfera de deservire a populației. Prin includerea acestei norme în cadrul capitolului dedicat *infracțiunilor economice*, legiuitorul a urmat scopul protecției relațiilor sociale, care asigură activitatea normală a unităților structurale ale acestui domeniu doar în partea ce ține de sfera deservirii populației.

În scopul valorificării limitelor de acțiune a normei prevăzute de art. 256 CP RM și cercetarea multiaspectuală a conținutului obiectului juridic principal al acestei infracțiuni este necesar, în viziunea noastră, de a stabili faptul *ce presupune sfera de deservire a populației?* Aceasta, în opinia autorului V. C. Matveiciuc, presupune un ansamblu de ramuri ale economiei naționale, produsul cărora (obiectele consumului) sunt exprimate în forma unei activități predeterminate (servicii) [1, p. 16].

În viziunea noastră, sfera de deservire se configurează sub forma unei totalități de ramuri ale Economiei Naționale, produsul cărora (obiectul folosinței) se materializează într-o formă de activitate bine-determinată (lucrări li servicii). Asemenea lucrări/servicii sunt executate/prestate populației de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile deservirii comunale, sociale, medicinei, consultații juridice, de comerț etc.

Diferite categorii de servicii prestează populației întreprinderile, instituțiile și organizațiile deservirii comunale, sociale, medicale, comerț, transport etc. Acestea prestează servicii – ca acte utile conform unor tarife diferite, dar prestabile. Corespunzător, în calitate de obiect nemijlocit al acestei infracțiuni pot interveni relațiile sociale, care asigură activitatea normală a oricăror întreprinderi, instituții sau organizații din sfera de deservire a populației, dacă acestea execută lucrări ori prestează servicii populației și, prin aceasta, persoanele vi-

novate primesc remunerații ilicite de la populație.

În mod diferit se soluționează, teoretic, problema vizând obiectul nemijlocit secundar (adiacent) al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. Unii autori consideră în calitate de acestuia – interesele cetățeanului. O asemenea interpretare este extensivă și prin aceasta pot fi percepute atât interesele cu caracter patrimonial, cât și cele cu caracter nepatrimonial, de muncă etc.

Este exprimat și punctul de vedere prin care obiectul nemijlocit secundar este completat de principiul repartiției bunurilor materiale în corespundere cu cantitatea și calitatea muncii prestate. Însă, susține V. C. Matveiciuc, deși asemenea infracțiuni încalcă principiul stabilit în societate de repartiție a bunurilor, este necesar a se sublinia că principiul nu constituie o relație socială, dar numai niște idei călăuzitoare. Prin infracțiune, însă, se atentează la relațiile sociale protejate prin lege [1, p. 16-17].

Cu referire la obiectul juridic secundar, V. I. Colosov și L. C. Malacov menționează că acesta este constituit din relațiile sociale care asigură interesele materiale ale persoanei [4, p. 13]. În acest sens, neavând posibilitatea de a riposta acțiunilor unor lucrători (salariați) din sfera comerțului și deservirii sociale, comunale etc., care extorcă o remunerație suplimentară pentru mărfurile, serviciile comunale și sociale, clientul este impus să achite sume care depășesc mărimea mărfii și tarifele stabilite pentru lucrări și servicii [4, p. 13].

Obiectul juridic secundar este particularizat de către autorii S. Brînză, V. Stati și Gh. Nicolaev prin intermediul relațiilor sociale cu privire la libertatea psihică (morală a unei persoane) [5, p. 224; 6, p. 875].

În alte cazuri se susține că obiectul nemijlocit secundar este

constituit din interesele materiale ale cetățenilor, adică proprietatea lor în exprimare bănească, în forma bunurilor industriale ori produselor alimentare [1, p. 17].

Ca problemă, intervenită în legătură directă cu obiectul nemijlocit facultativ al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite, apare cea legată de identificarea cercului de persoane, interesele patrimoniale ale cărora sunt prejudiciate ca urmare a comiterii acestei infracțiuni. În lege se operează cu noțiunea generică de *populație*. Dacă este cazul a interpreta textual, atunci cercul de persoane, interesele materiale ale cărora se încalcă, se răspândește asupra persoanelor, cărora li se execută anumite lucrări ori li se prestează anumite servicii atât cu caracter industrial, cât și neindustrial, atât cu achitare în numerar, cât și prin virament etc.

Totuși, considerăm că obiectul nemijlocit secundar (adiacent) al infracțiunii are importanță deosebită în contextul calificării juridice corecte a infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite de la cetățeni pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, în particular la identificarea legăturii între gradul prejudiciabil al infracțiunii și daunele materiale cauzate. În acest sens, în opinia noastră, obiectul nemijlocit secundar este constituit din totalitatea de relații sociale, care condiționează asigurarea intereselor materiale ale cetățenilor, adică cele legate de proprietatea acestora.

Pentru a se reda un caracter exhaustiv obiectului juridic nemijlocit al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, este necesar de a fi supus examinării obiectul material al acesteia. Influențând asupra acestuia, persoana vinovată încalcă ori încearcă să încalce relațiile sociale. Din aceste raționamente deduse, este vădit că nu este posibil de a influența relațiile sociale

cercetate fără o influență asupra unui element component al acestora – *obiectul material*. Și dacă acest obiect material și este evidențiat în conținutul dispoziției normei penale, atunci stabilirea lui are o importanță juridică semnificativă. În raport cu obiectul material al infracțiunii, în cazul primirii unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, unii autori îl consideră ca fiind lipsă [8, p. 280].

În viziunea noastră, totuși, anume stabilirea corectă a obiectului juridic al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite oferă posibilitatea conturării obiectului material al infracțiunii. După cum reiese din conținutul normei penale, menționează V. I. Colosov și L. C. Malacov, obiectul material al infracțiunii este constituit din *remunerația ilicită cu caracter patrimonial*, pe care o primește lucrătorul (salariațul) din sfera de deservire a populației (bani, mărfuri, alte bunuri etc.) [4, p. 13]. În afară de aceasta, în calitate de obiect material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației pot fi și alte valori: obligațiuni, avere, dreptul asupra bunurilor, precum și drepturi cu caracter patrimonial (de exemplu, un bilet la avion, o foaie turistică etc.) [4, p. 13].

Potrivit art. 16 al Legii privind protecția consumatorului, prestatorul (executantul) este obligat să asigure prestarea serviciului (executarea lucrării) în termenele și condițiile stabilite în reglementările specifice în domeniu sau stipulate în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării). Dacă prestatorul (executantul) nu a început la timp prestarea serviciului (executarea lucrării) sau dacă, în timpul prestării serviciului (executării lucrării), a devenit clar că serviciul (lucrarea) nu va fi îndeplinit în termenul stabilit, sau dacă termenul de prestare a serviciului (executare a lucrării) a ex-

pirat, consumatorul este în drept, opțional: a) să fixeze prestatorului (executantului) un nou termen, în cadrul căruia el trebuie să înceapă și să finalizeze prestarea serviciului (executarea lucrării), și să ceară reducerea prețului pentru serviciu (lucrare); b) să rezilieze contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării) și să revendice repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenelor de începere și/sau finalizare a prestării serviciului (executării lucrării). Termenele noi de prestare a serviciului (executare a lucrării) stabilite de consumator se stipulează în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării). În momentul finalizării lucrării, prestatorul (executantul) întocmește un act de finalizare a lucrărilor, ce urmează a fi semnat de consumator cu sau fără rezerve. Prestarea serviciilor de întreținere și reparație a elementelor constructive ale blocurilor locative constituie obligația gestionarilor blocurilor respective și se efectuează conform tarifelor stabilite în modul corespunzător. [9] Conform art. 20 alin. (5) al Legii privind protecția consumatorilor, *vânzătorii și prestatorii de servicii trebuie să informeze consumatorii despre prețul de vânzare al produsului și prețul pe unitatea de măsură a produsului (când este aplicabil) sau despre tariful serviciului prestat, să ofere toate informațiile specificate la alin. (3) (informații despre denumirea produsului, denumirea și marca producătorului (sau denumirea importatorului), să indice adresa acestuia (numărul de telefon, după caz), masa/volumul, principalele caracteristici calitative, compoziția, aditivii folosiți, eventualele riscuri, modul de utilizare, de manipulare, de depozitare, de conservare sau de păstrare, contraindicațiile, precum și valoarea energetică la produsele alimentare preambalate, țara producătoare, termenul de garanție, durata de funcționare, termenul de valabilitate și data fabricării,*

în conformitate cu reglementările tehnice și standardele naționale în vigoare), să ofere date despre evaluarea conformității și, după caz, documentele tehnice care trebuie să însoțească produsul ori serviciul. [9] În baza art. 20 alin. (10), *prețurile și tarifele trebuie indicate la vedere într-o formă clară și explicită.* [9]

V. I. Colosov și L. C. Malacov consideră că nu poate fi recunoscută în calitate de remunerație ilicită acordarea serviciilor cu caracter nematerial, de exemplu, eliberarea unei caracteristici pozitive, exprimarea mulțumirilor într-o carte de recenzii etc. [4, p. 13-14].

La infracțiunea de primire de foloase necuvenite lipsește, de regulă, obiectul material, menționează autorii V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane și alții. Totuși, atunci când foloasele necuvenite constau în prestarea unor munci, obiectul asupra cărora se efectuează aceste prestații devine obiectul material al infracțiunii [3, p. 129].

Obiectul material, subliniază S. Brînză și V. Stati, există în cazul în care remunerația are o natură corporală [5, p. 224; 92, p. 101]. Într-o altă lucrare, V. Stati și Gh. Nicolaev menționează că *obiectul material (imaterial al infracțiunii specificate la art. 256 alin. (1) CP RM îl reprezintă remunerația ilicită* [6, p. 875]. În general, însă, prin remunerație trebuie de înțeles ofertele, banii, titlurile de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, servicii, privilegii, alte avantaje, care nu i se cuvin făptuitorului, neexistând vreun temei legal care ar justifica primirea remunerației de către făptuitor [5, p. 224; 6, p. 875]. *Ilicitul remunerației considerăm că este legat de modul de obținere a acesteia - extorcarea, lipsa căreia plasează fapta de primire a remunerației printre cele de altă natură juridică, și atunci despre infracțiunea prevăzută la art. 256 CP RM nu se mai poate vorbi.*

În procesul cercetării judecătorești,

instanța trebuie să stabilească caracterul și cercul atribuțiilor de serviciu ale inculpatului, circumstanțele de fapt care evidențiază acțiunile persoanei cu funcție de răspundere în raport cu atribuțiile de serviciu, scopul sau motivele acțiunilor acesteia.

Dacă făptuitorul primește o remunerație nu pentru îndeplinirea unor lucrări sau prestarea unor servicii, ce țin de obligațiile de serviciu ale făptuitorului, ci pentru vreun alt serviciu făcut victimei, atunci cele comise nu pot fi calificate conform art. 256 CP RM. De precizat, menționează V. Stati, că, în textul art. 256 CP RM, termenul „pentru” (*alias* „scop”) este folosit în accepțiunea sa strictă, de finalitate ce se situează în afara infracțiunii; este suficient, în acest sens, să se constate că finalitatea prevăzută în dispoziția incriminatoare a fost urmărită de făptuitor indiferent dacă s-a realizat sau nu, pentru ca să existe intenția calificată și deci să existe infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației [10, p. 104].

Autorii cazahi pun în evidență obiectul material al infracțiunii prin intermediul unei recompense materiale, avantaje ori servicii cu caracter patrimonial. La categoria recompensei materiale se poate atribui nu numai banii, bunurile, dar și mărfurile de uz casnic, produsele alimentare etc. La categoria avantajelor și serviciilor cu caracter patrimonial urmează a fi atribuite serviciile, care sunt supuse unei plăși obligatorii [7].

Totodată, remunerația are rolul de contraechivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă, adică pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii ce țin de obligațiile profesionale ale făptuitorului [5, p. 224; 6, p. 875]. Pentru întregirea segmentului analizat, este necesară stabilirea faptului că banii sau celelalte foloase primite să fie necu-

venite, deci să aibă un caracter de retribuție, adică de răsplată pentru un act determinat, un act arătat în mod explicit [3, p. 130].

Problema obiectului material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației nu este una doar cu caracter teoretic, dar și importantă din punct de vedere practic, deoarece gradul răspunderii este în legătură directă cu faptul ce este recunoscut în calitate de remunerație ilicită. Din textul de lege penală reiese că calitatea de remunerație ilicită, în sensul obiectului material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, o au banii, obiectele sau mărfurile industriale ori produsele alimentare.

După cum reiese din practica judiciară, organele de drept în mod negativ privesc posibilitatea atribuirii la calitatea obiectului material beneficiile cu caracter nepatrimonial. Asemenea abordare, susține V. C. Matveiciuc, este corectă. O astfel de recunoaștere, menționează autorul citat, ar fi extins limitele acțiunilor care cad sub incidența normei prevăzute de art. 256 CP RM, prin care se prevede răspunderea penală pentru primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, operându-se cu o criminalizare excesivă a unor fapte lipsite de incidență în materie penală la etapa actuală [1, p. 17].

Însăși noțiunea de beneficiu material este interpretată în mod extensiv. Prin primirea unui asemenea beneficiu trebuie înțeles nu doar transmiterea acestora persoanei, care îndeplinește activitățile profesionale a unor bunuri materiale (bani, bunuri), dar și obținerea unui avantaj patrimonial în forme voalate. La aceste situații se atribuie cazurile de transmitere a dreptului patrimonial, liberarea de obligațiuni etc. În particular, este dificil, chiar cu neputință, de a prevedea

toate formele și tipurile, prin care se poate manifesta remunerația ilicită. Însă nu este și o necesitate în acest fapt, deoarece importantă este esența unei asemenea remunerații – reprezentarea unui beneficiu material determinat persoanei, care realizează lucrarea ori prestează serviciul populației.

Nu este destul de convingătoare, în literatura de specialitate, premisa după care *poate sau nu poate* fi recunoscut în calitate de obiect material al infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației – bunul material care are valoare doar pentru persoana care a primit această remunerație ilicită. În viziunea autorului ucrainean V. C. Matveiciuc, soluționarea acestei probleme poate fi făcută în următorul mod: în cazul în care este vorba despre obiectul material al remunerației ilicite, atunci se prezumă nu numai caracterul lui material, dar și patrimonial, adică o anumită valoare consumatoare (beneficiu patrimonial). Din aceste considerente, dacă cineva reușește să obțină de la persoana care îndeplinește anumite obligațiuni profesionale, comiterea unor fapte pentru sine, oferindu-i în schimb acest obiect material, care nu are valoare consumatoare (adică lipsit de caracterul unui beneficiu patrimonial), atunci infracțiunea prevăzută de art. 256 CP RM este lipsă [1, p. 18].

În viziunea noastră, infracțiunea de primire a remunerației ilicite prevăzută la art. 256 CP RM este lipsită de un obiect material, remunerarea ilicită constând din bani, alte valori - mijloace, obiecte dobândite în mod ilicit.

Apare și o altă întrebare certă: *are oare importanță pentru prezența componentei de infracțiune valoarea obiectului material al primirii remunerației ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației?* În viziunea noastră, această problemă urmează a fi privită pozitiv. Or, răspunderea

pentru primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației intervine pentru simplul fapt al primirii, indiferent de mărimea remunerației ilicite și săvârșirea ori nesăvârșirea de către persoană a acțiunilor care au condiționat remunerația ilicită. Însă, este clar că trebuie individualizată pedeapsa penală în cazul diferitor sume care valorifică cantitativ remunerația ilicită, ca răspundere penală, această fiind posibilă a fi individualizată (din formă tipică în variantă agravantă) în cazul unei remunerații ilicite în proporții mari. De asemenea, urmează, în unele situații, a se opera definitiv și cu norma prevăzută de art. 14 alin. (2) CP RM. Or, nu suntem de acord cu faptul indicat de V. C. Matveiciuc, precum că bazându-se pe principiul individualizării vinovăției și răspunderii, legislația penală condamnă primirea remunerației ilicite în dependență de circumstanțele concrete ale faptei, cu luarea în vedere a personalității subiectului activ al infracțiunii și condițiilor obiective de comitere a acestei fapte prejudiciabile [1, p. 18].

Conform Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru corupere pasivă ori activă [88], la calificarea acțiunilor făptuitorului în baza art. 324 alin. (2) lit. d) CP RM, mărimea proporțiilor mari sau deosebit de mari se apreciază conform prevederilor art. 126 CP RM. După caz, fiecare bun material ori serviciu trebuie să fie evaluat în bani, ținându-se cont de prețurile sau tarifele respective, la momentul săvârșirii faptei, iar în lipsa lor – în baza rapoartelor de expertiză.

În acest context, V. I. Colosov și L. C. Malacov subliniază că nu este exclusă posibilitatea de a atrage la răspundere penală pentru o singură remunerație ilicită în limite minime. Însă, în acest sens, suntem de

acord cu autorii citați, că se impune implicarea, în asemenea situații, de fiecare dată, a semnului variabil de evaluare (definitiv), determinat de art. 14 alin. (2) CP RM [4, p. 20].

După cum menționează autorii S. Brînză, V. Stati, Gh. Nicolaev, V. B. Brovicov, V. A. Vladimirov, V. I. Colosov, L. C. Malacov și S. I. Niculin, în dispoziția art. 256 CP legiuitorul nu stabilește mărimea minimă a sumei remunerației [2, p. 51; 4, p. 20]. De aceea, urmează ca, în fiecare caz, ținându-se cont de circumstanțele concrete, să se stabilească dacă operează sau nu prevederea art. 14 alin. (2) CP [5, p. 224; 6, p. 875].

În același timp, menționează V. Stati și Gh. Nicolaev, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 256 alin. (1) CP RM este esențial ca mărimea remunerației ilicite să nu depășească 2500 unități convenționale. În caz contrar, răspunderea se va aplica în conformitate cu art. 256 alin. (2) lit. c) CP RM [6, p. 876].

Primirea unei remunerații ilicite unice în proporții mari ori primirea sistematică a remunerațiilor suplimentare de la mai mulți clienți, indiferent de dauna cauzată fiecăruia dintre aceștia, urmează a fi examinată în calitate de infracțiune prevăzută de art. 256 CP RM [4, p. 20].

Concluzii. Ca efect al analizelor desfășurate, constatăm că, în viziunea noastră, *remunerația ilicită* nu poate fi considerată în calitate de obiect material. Caracterul ilicit al remunerației nu poate configura semnificația obiectului infracțiunii. Mai mult decât atât, noțiunea infracțiunii, expusă la art. 14 alin. (1) CP RM (*o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală*) invocă expres semnul ilegalității penale. Din aceste considerente, în mod deductiv, s-ar constata că art. 256 CP RM prevede primirea *ilega-*

lă a unei remunerații *ilicite* pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. În baza acestor premise analitice, indicăm la necesitatea excluderii din conținutul sintagmei „remunerație ilicită” a termenului de „ilicit”, punându-se, astfel accent pe caracterul ilegal/ilicit al faptei comise – adică primirea ilegală a unei recompense.

Din spectrul acestor relații economice se deduce că *obiectul juridic nemijlocit* al faptei prevăzute în art. 256 CP RM se constituie din ansamblul de relații sociale cu privire la prestarea serviciilor în sfera comerțului, alimentației publice, deservirii sociale, comunale, medicale, transport, alte feluri de deservire a populației. Caracterul acestor relații fiind preponderent unul patrimonial, legiuitorul a avut grijă să se respecte cadrul legal în ce privește prestarea de servicii, sancționând comportamentul acestor (lucrători fără funcții de răspundere) care primesc prin extorcare și primesc *remunerații ilicite*, deci ocrotind prin această incriminare și interesele patrimoniale ale cetățenilor.

Recenzent:

Viorel BERLIBA,
doctor habilitat în drept,
conferențiar universitar

Referințe bibliografice

1. Матвейчук В.К. Уголовно-правовая борьба Органов Внутренних Дел с получением незаконного вознаграждения от граждан за выполнение работ, связанных с обслуживанием населения (вопросы квалификации). Учебное пособие. Киев: Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1989. 72 p.

2. Бровиков В.Б., Владимиров В.А., Никулин С.И. Квалификация хозяйственных преступлений, расследуемых органами внутренних дел. Под редакцией В.А. Владимирова. Москва: Московская спе-

циальная средняя школа милиции МВД СССР, 1988. 70 p.

3. Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. et. al. Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. IV. Ediția a II-a. București: Editura Academiei Române, 2003. 932 p.

4. Колосов В. И., Малаков Л. К. Ответственность за поборы и нарушение правил торговли. Горький: МВД СССР, 1983. 63 p.

5. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: USM, 2011. 1324 p.

6. Manualul judecătorului pentru cauze penale. Ediția I. Sub conducerea științifică domnului M. Poalelungi. Chișinău: Asociația Judecătorilor din Moldova, 2013. 1192 p.

7. Комментарий к Уголовному Кодексу Республики Казахстан (Особенная часть). <http://law.delovomir.kz/laws/view/2917/1/page:28>. Vizitat: 26.05.2014.

8. Gavajuc S. Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației: abordări teoretico-normative. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Premisele dezvoltării economiei naționale în contextul crizei economice”. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2010, p. 279-282.

9. Legea privind protecția consumatorului, din 13 martie 2003, nr. 105. În: MO, 27 iunie 2003, nr. 126-131. Intrată în vigoare la 28 octombrie 2003. http://lex.justice.md/document_rom.php?id=546986A0:88685EC5. Vizitat: 25.05.2014.

10. Stati V. Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, p. 100-106. În: Materialele Conferinței internaționale „Prevenirea și combaterea corupției în Republica Moldova: aspecte teoretice și practice”. Chișinău: Transparency International, 2004, 274 p. http://transparency.md/Docs/2004/2004_conferinta.pdf. Vizitat: 26.05.2014.